

KATARZYNA MIKOŁAJCZYK

efmikola@cyf-kr.edu.pl

*Banki zagraniczne w Polsce – czynniki wpływające na stabilność
ich zaangażowania w okresie pokryzysowym*

Foreign Banks in Poland: Determinants of Their Presence Stability in the Post-Crisis Period

Słowa kluczowe: polski sektor bankowy; kapitał zagraniczny; wycofanie z rynku; model biznesowy

Keywords: Polish banking sector; foreign capital; exit decision; business model

Kod JEL: F23; F34; G21

Wstęp

Sektor bankowy w Polsce, podobnie jak w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej (ESW), charakteryzuje się dużym udziałem kapitału zagranicznego. Kryzys finansowy, a szczególnie następujący po nim kryzys w strefie euro, spowodował jednak zmianę strategii niektórych banków zagranicznych, które w nieprzychylnych warunkach makroekonomicznych na rynkach macierzystych i przy wzmożonych wymogach regulacyjnych zaczęły podejmować decyzje o reorganizacji sieci oddziałów i spółek zależnych w krajach goszczących. Pierwsze transakcje związane z wycofaniem się banków zagranicznych z polskiego sektora bankowego miały miejsce w okresie kryzysu i były reakcją na problemy finansowe spółek-matek, które stanęły przed koniecznością podniesienia kapitałów własnych, lub były warunkiem uzyskania pomocy publicznej. Druga fala wyjścia kapitału zagranicznego z polskich banków, mająca miejsce po 2012 r., stanowiła efekt zmian w strategii banków zagranicznych, które podjęły decyzję o ograniczeniu swojej obecności w regionie ESW.

Celem artykułu jest identyfikacja czynników, które obok bieżącej sytuacji finansowej banków zagranicznych sprzyjały podjęciu decyzji o ich wycofaniu się z polskiego rynku bankowego. Ponieważ analiza dotyczy jednego kraju, skupiono się wyłącznie na cechach charakteryzujących jego spółki zależne, pomijając wpływ czynników makroekonomicznych. W pracy postawiono hipotezę badawczą, że na stabilność zaangażowania banków zagranicznych istotny wpływ miał sukces modelu biznesowego przyjętego na polskim rynku w okresie przedkryzysowym, a banki, które wdrożyły strategię zrównoważonego wzrostu kredytów oraz zbilansowanego i bezpiecznego finansowania działalności, utrzymały swoją obecność w Polsce. W celu zweryfikowania hipotezy badawczej wykorzystano dane finansowe o bankach z kapitałem zagranicznym, dzieląc je na trzy grupy: banki, w których nastąpiła zmiana właścicielska w okresie kryzysu (okres 2009–2011) i w okresie pokryzysowym (po 2012 r.) oraz banki ze stabilnym zaangażowaniem głównego inwestora. Wyodrębnione grupy poddano analizie porównawczej z wykorzystaniem modeli logitowych w okresie przedkryzysowym, a banki przechodzące zmiany własnościowe w drugiej fazie – także w okresie późniejszym (do 2014 r.).

1. Stabilność zaangażowania banków zagranicznych w krajach ESW

Obecność międzynarodowych grup bankowych może być dla kraju goszczącego źródłem zarówno korzyści, jak i zagrożeń, dlatego mechanizmy działające wewnątrz grup bankowych są przedmiotem licznych badań. Banki zagraniczne mogą wspierać kapitałowo swoje spółki-córki w sytuacji pogorszenia koniunktury lub kryzysu na rynku lokalnym, działając stabilizująco na sektor bankowy w kraju goszczącym, co jest pozytywnym przejawem ich obecności. Jednak wewnętrzny rynek kapitału może też stanowić pasmo transmisji szoków finansowych, obszar rywalizacji o kapitały pomiędzy spółkami zależnymi lub – w sytuacji problemów finansowych w spółce-matce – kanał do wzmacniania jej pozycji kapitałowej i płynnościowej kosztem spółek zależnych [Frey, Kerl, 2015].

Pomimo bardzo wysokiego zaangażowania banków zagranicznych w krajach ESW w okresie kryzysu finansowego nie zrealizowało się zagrożenie polegające na ich wycofaniu się lub silnym ograniczeniu aktywności kredytowej. W literaturze wskazuje się różne czynniki sprzyjające stabilności ich zaangażowania: prowadzenie działalności głównie przez spółki zależne, a nie oddziały czy operacje transgraniczne, co spowodowało głęboką finansową integrację z rynkami ESW (model drugiego kraju macierzystego [Epstein, 2014]); Inicjatywę Wiedeńską, będącą prywatno-publicznym forum łączącym rządy, instytucje nadzorcze oraz banki zagraniczne będące głównymi inwestorami w regionie ESW w celu podtrzymania ich lokalnego zaangażowania; efektywne struktury prawne i regulacyjne [Haselmann, Wachtel, Sobott, 2016, s. 626]. Liczne badania dotyczące działalności banków zagranicznych w ESW prowadzą zatem do konkluzji, że ich obecność okazała się czynnikiem stabilizującym, a nie destabi-

lizującym sektor bankowy w krajach goszczących [Allen i in., 2011, s. 39]. Bonin i Louie [2015] zauważyli, że szczególne znaczenie odegrały te banki zagraniczne, które traktowały swoją obecność w ESW w sposób strategiczny, budując swoje struktury w całym regionie i dbając w okresie przedkryzysowym o zrównoważony model wzrostu (6 banków mających silny, zdwersyfikowany udział w różnych krajach ESW).

Jednak niekorzystna sytuacja makroekonomiczna w krajach strefy euro po 2011 r. spowodowała zmianę strategii wielu europejskich banków w stosunku do ich spółek zależnych. Claessens i van Horen [2014], analizując zmiany aktywności banków zagranicznych w okresie 2007–2013, wskazali, że pokryzysowa reorganizacja struktury przez banki międzynarodowe była zjawiskiem globalnym, ale miała inny przebieg w bankach pochodzących z krajów OECD (redukcja zaangażowania, wyjścia z wybranych krajów goszczących) niż w pozostałych regionach (zwiększenie zaangażowania). Jako istotne czynniki sprzyjające decyzji o wycofaniu się z kraju goszczącego autorzy wymienili: pochodzenie ze strefy euro, kryzys na rynku macierzystym, niski udział rynkowy oraz krótki okres obecności w kraju goszczącym. Siła i istotność oddziaływania tych czynników była różna w różnych fazach kryzysu, zaś decyzje te w początkowym okresie były odpowiedzią na bieżące potrzeby, a dopiero później odzwierciedlały zmiany o charakterze strategicznym.

Decyzje banków międzynarodowych o wycofaniu się z kraju goszczącego są wynikiem splotu różnych okoliczności, związanych zarówno z sytuacją finansową spółki zależnej, jak i banku międzynarodowego na rynku macierzystym. Tschoegl [2003] zauważył, że tak jak wejście banków międzynarodowych do krajów goszczących jest skutkiem zidentyfikowania przez nie możliwości uzyskania przewagi konkurencyjnej nad bankami krajowymi, tak i wycofanie się jest naturalnym procesem, mającym miejsce w sytuacji utraty konkurencyjności na rynku goszczącym, ale decyzja o sprzedaży spółki zależnej może także wynikać z niekorzystnej sytuacji makroekonomicznej w kraju goszczącym lub z problemów finansowych banku na rynku macierzystym. Hryckiewicz i Kowalewski [2011] w badaniach empirycznych obejmujących 149 banków, które podjęły decyzję wyjścia z rynków goszczących w latach 1997–2009, potwierdzili decydującą rolę problemów finansowych na rynku macierzystym, ale badania autorów wskazały również, że niska rentowność podmiotu zależnego zwiększała prawdopodobieństwo jego sprzedaży.

2. Dane i metoda badawcza

W celu weryfikacji postawionej hipotezy zbudowano próbę badawczą obejmującą działające w Polsce banki z kapitałem zagranicznym, które – uwzględniając stabilność zaangażowania inwestora strategicznego – podzielono na trzy grupy:

- SZ: banki, w których nie nastąpiła zmiana inwestora strategicznego w okresie 2004–2016 (zmniejszenie udziału w strukturze własnościowej, które nie powodowało utraty kontroli nad bankiem, nie było uwzględniane),

- Z1: banki, z których inwestor strategiczny wycofał się w okresie kryzysu 2009–2011,
- Z2: banki, z których inwestor strategiczny wycofał swoje zaangażowanie po 2012 r.

Badaniami objęto banki będące spółkami zależnymi banków zagranicznych. Z badań wykluczono banki samochodowe i hipoteczne, nie uwzględniono także banków kontrolowanych przez fundusze. Natomiast banki kontrolowane przez kapitał krajowy zostały uwzględnione w badaniach jako grupa D wykorzystana w analizie porównawczej. Ostatecznie próba badawcza objęła 29 banków (12, 4, 8 i 5 banków odpowiednio w grupie SZ, Z1, Z2 i D). Wykorzystane w badaniach dane jednostkowe o bankach stanowiły kompilację danych z bazy Bankscope, kolejnych edycji *Listy 50 największych banków w Polsce* [2005–2011] oraz danych ze stron internetowych banków. Okres badawczy, obejmujący lata 2004–2014, został podzielony na trzy podokresy: okres przedkryzysowy 2004–2008, okres kryzysowy 2009–2011 i okres pokryzysowy 2012–2014.

Analiza składała się z dwóch etapów. W pierwszym z nich obliczono wskaźniki finansowe, które posłużyły do analizy porównawczej przeprowadzonej dla wyróżnionych grup w podokresach badawczych. W okresie przedkryzysowym analiza objęła wszystkie grupy (SZ, Z1, Z2, D), w okresie kryzysowym utrzymano wszystkie grupy, jednak wskaźniki dla grupy Z1 zostały wyliczone wyłącznie dla danych z 2009 r., natomiast w okresie pokryzysowym utrzymano trzy grupy, mimo że liczba banków w grupie Z2 w kolejnych latach spadała. Analizowane wskaźniki (odzwierciedlające tempo zmian kredytów), model biznesowy, rentowność oraz bezpieczeństwo zostały zdefiniowane w tab. 1. Dane w podokresach wyliczono jako średnie arytmetyczne z poszczególnych lat, z wyjątkiem zmiennych dL i Z-Score.

Tab. 1. Wskaźniki finansowe wykorzystane w badaniach

Symbol	Znaczenie	Sposób wyliczenia
dL	Dynamika kredytów	Średnioroczna stopa wzrostu kredytów
L/A	Udział kredytów w aktywach	Kredyty netto/aktywa ogółem
L/D	Stopień finansowania kredytów ze źródeł depozytowych	Kredyty netto/depozyty
IB	Powiązanie z rynkiem międzybankowym	Należności od banków/zobowiązania wobec sektora bankowego
II/TI	Dywersyfikacja wyników	Wyniki odsetkowe/wyniki z działalności bankowej
C/I	Efektywność kosztowa	Koszty działania banku/wyniki z działalności bankowej
NIM	Marża odsetkowa	Wyniki odsetkowe/aktywa pracujące
ROA	Rentowność	Rentowność aktywów
Eq/A	Kapitalizacja	Kapitał własny/aktywa ogółem
NPL	Jakość kredytów	Kredyty zagrożone/kredyty netto
LLR	Rezerwy	Rezerwy na kredyty zagrożone/kredyty brutto
Z-Score	Bezpieczeństwo	Suma wskaźnika rentowności aktywów (ROA) i wskaźnika kapitalizacji (Eq/A) odniesiona do zmienności wyników (odchylenie standardowe ROA)

Źródło: opracowanie własne.

W drugim etapie badania, w celu zidentyfikowania czynników zwiększających prawdopodobieństwo wycofania się banku zagranicznego z polskiego rynku bankowego, zastosowano modele logitowe, w których zmienna objaśniająca miała charakter binarny i przyjmowała wartość 1, gdy nastąpiła zmiana w strukturze własnościowej, w przeciwnym razie – 0. W charakterze zmiennych objaśniających wykorzystano analizowane wskaźniki z wyłączeniem, ze względu na niekompletność danych, wskaźników NPL i LLR, natomiast z uwzględnieniem wielkości banku ($\log A$ – logarytm aktywów). Modele zastosowano osobno dla każdego podokresu (modele M1, M2, M3, odpowiednio dla okresu przedkryzysowego, kryzysowego i pokryzysowego). Ponadto dla okresu przedkryzysowego zastosowano model logitowy wielomianowy (M4), pozwalający odróżnić trzy stany: wczesne zmiany własnościowe (grupa Z1), późniejsze zmiany własnościowe (grupa Z2) oraz stabilność właścicielską (grupa SZ, będąca grupą kontrolną). W modelach logitowych pominięto banki kontrolowane przez kapitał krajowy.

3. Wyniki badań empirycznych

Wskaźniki finansowe dla wszystkich wyróżnionych grup, wyliczone dla przyjętych podokresów, przedstawiono w tab. 2.

Tab. 2. Wskaźniki finansowe dla wyróżnionych grup

Wskaźnik	2004–2008				2009–2011				2012–2014		
	Z1	Z2	SZ	D	Z1	Z2	SZ	D	Z2	SZ	D
dL	17,8	24,4	32,6	22,1	x	5,2	7,2	20,8	5,3	4,4	7,3
L/A	54,5	55,1	54,9	53,7	55,8	63,6	64,7	70,3	63,5	66,1	70,6
L/D	137,1	120,3	118,9	70,8	95,3	147,6	134,4	88,3	127,7	122,2	91,9
IB	75,3	131,8	135,7	311,1	36,6	52,6	57,7	232,1	38,6	60,5	101,3
II/TI	64,6	56,7	57,4	59,8	64,5	59,9	60,5	60,6	63,4	62,3	67,3
C/I	54,8	66,2	60,7	68,3	55,3	59,9	55,0	63,7	64,9	54,7	64,7
NIM	6,5	2,8	3,8	4,0	5,9	2,7	4,0	3,5	2,7	3,5	3,2
ROA	2,6	1,3	1,4	1,1	1,2	0,9	0,8	0,9	0,8	1,4	0,6
Eq/A	10,8	9,3	11,0	8,8	11,7	9,9	10,3	9,5	11,7	13,2	9,3
NPL	8,9	6,3	7,5	7,6	8,9	7,3	9,7	8,6	8,6	7,8	8,6
LLR	7,2	5,6	4,7	8,2	6,5	4,2	6,6	5,1	5,4	5,9	4,4
Z-Score	23,2	41,7	36,4	40,2	x	52,2	34,4	64,0	74,2	67,9	71,1

Źródło: opracowanie własne.

W okresie przedkryzysowym wszystkie grupy (a szczególnie grupa SZ) wykazywały silną dynamikę kredytów, później tempo wzrostu kredytów w bankach zagranicznych uległo znacznemu obniżeniu w podobnym stopniu w obu grupach banków zagranicznych (Z2 i SZ). Natomiast banki krajowe utrzymały wysokie tempo wzrostu kredytów jeszcze w okresie kryzysowym, głównie w wyniku akwizycji innych banków. Porównując strukturę bilansu w okresie 2004–2008, można

zauważyć, że wszystkie grupy miały podobny udział kredytów w sumie bilansowej, lecz różny był sposób ich finansowania: banki, które jako pierwsze przeszły zmiany własnościowe (Z1), w najmniejszym stopniu korzystały z lokalnych depozytów i jako jedyne wykazywały nadwyżkę zobowiązań nad należnościami na rynku międzybankowym. Grupa ta wyróżniała się jednocześnie najmniej zdywersyfikowanymi wynikami i najniższą jakością kredytów, co może świadczyć o agresywnej polityce kredytowej. Innym wyróżnikiem tej grupy była najwyższa na tle pozostałych grup efektywność kosztowa oraz marża odsetkowa i rentowność aktywów. Wysoka średnia rentowność aktywów charakteryzowała się jednak relatywnie dużą zmiennością (niski poziom wskaźnika Z-Score).

Dla banków, w przypadku których decyzje o zmianach własnościowych zapadły w drugim etapie, wskaźniki zostały przedstawione dla wszystkich trzech podokresów. Grupa ta wykazywała duże podobieństwo do banków zagranicznych, w których nie nastąpiły zmiany własnościowe zarówno w okresie przedkryzysowym, jak i w okresach późniejszych. Różnice przejawiały się głównie w gorszych wynikach finansowych: niższych efektywności kosztowej, rentowności aktywów i marży odsetkowej oraz we wskaźniku kapitalizacji. Grupa ta wykazała najmniejsze ryzyko bankructwa (odległość od bankructwa mierzona wskaźnikiem Z-Score), co wskazuje na fakt, iż pomimo relatywnie niskiego poziomu rentowności, charakteryzowała się największą stabilnością wewnątrz analizowanych podokresów. Grupa Z2 wyróżniała się na tle pozostałych grup także najniższym poziomem wskaźnika kredytów zagrożonych w dwóch pierwszych okresach analizy.

Wstępna analiza porównawcza wyodrębnionych grup wskazuje na niejednorodność decyzji banków zagranicznych dotyczących wycofania się z polskiego rynku w zależności od momentu jej podjęcia. Charakterystyka grupy banków sprzedanych w pierwszym etapie wycofywania się kapitału zagranicznego (bezpośrednio w wyniku kryzysu finansowego) nie jest zgodna z wnioskami wskazywanymi w literaturze, że czynnikami sprzyjającymi decyzji wyjścia są słabe wyniki finansowe spółki zależnej lub utrata konkurencyjności. Potwierdza to obserwację Claessens i van Horen [2014], że wyjścia w pierwszym etapie nie miały charakteru strategicznej reorganizacji grupy bankowej, lecz były odpowiedzią na potrzebę szybkiego zasilenia kapitałowego i były kształtowane w wyniku presji ze strony macierzystych instytucji nadzorczych na ograniczenie aktywności w krajach goszczących. W przypadku drugiej fali wycofywania się banków zagranicznych z polskiego rynku niższa rentowność i efektywność ich spółek zależnych potwierdza wnioski formułowane przez innych autorów.

Wyniki modeli logitowych, zastosowanych w celu identyfikacji czynników zwiększających prawdopodobieństwo wycofania się banku zagranicznego z polskiego rynku bankowego przez sprzedaż spółki zależnej, przedstawiono w tab. 3.

Tab. 3. Wyniki estymacji modeli logitowych

Zmienna zależna	M1 (2004–2008)		M2 (2009–2011)		M3 (2012–2014)		M4 (2004–2008)			
	Z1 i Z2		Z2		Z2		Z1		Z2	
w.wolny	0,981		-13,561		-7,012		8,645		-1,621	
logA	-0,886		1,389		0,119		-1,234		-0,796	
dL	-0,022	**	-0,007		-0,036		-0,032	*	-0,020	**
L/D	-0,003		-0,002		0,011		-0,014		-0,001	
L/A	0,000		-0,071	*	0,009		-0,075	**	0,020	
NIM	-0,646	***	-0,207		-0,672	*	-0,750	**	-0,780	***
Eq/A	-0,163	*	0,101		0,069		-0,089		-0,147	
C/I	0,055	**	0,065		0,061		0,017		0,066	**
ROA	2,100	***	-1,152		1,111		2,629	***	2,089	**
IB	-0,003		-0,002		-0,001		-0,027	**	0,000	
II/TI	0,074	**	0,065		0,014		0,113	**	0,063	*

***, **, * – stopień istotności, odpowiednio na poziomie 0,01, 0,05 i 0,1

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej zmiennych, które w sposób statystycznie istotny wpłynęły na prawdopodobieństwo przyszłych zmian własnościowych, zidentyfikowano w okresie przedkryzysowym. Czynniki, które zwiększały prawdopodobieństwo wycofania się właściciela, to: niska efektywność kosztowa, wysoki udział wyników odsetkowych i wysoka rentowność. Z kolei czynniki zmniejszające prawdopodobieństwo zmian własnościowych to: wysoka dynamika kredytów, marża odsetkowa oraz poziom kapitalizacji. Dla modeli logitowych efekt krańcowy zależy od poziomu zmiennej objaśnianej i nie jest stały, ale można ocenić, że największy wpływ na prawdopodobieństwo zmian miały zmienne odzwierciedlające rentowność. Zastosowanie modelu wielomianowego M4 pokazało, że większość z tych czynników była istotna bez względu na moment wycofania się właściciela. Jedynie wskaźnik kapitalizacji stracił statystyczną istotność (zachował znak ujemny), a wskaźnik C/I przestał być istotny dla grupy Z1. Natomiast w modelu M4 do dodatkowych czynników zwiększających prawdopodobieństwo zmian własnościowych w pierwszym okresie (vs brak zmian) należy zaliczyć niski udział kredytów w strukturze aktywów oraz niższy poziom wskaźnika aktywności na rynku międzybankowym. W okresach późniejszych większość zmiennych straciła statystyczną istotność, z wyjątkiem wskaźnika L/A w okresie kryzysu oraz wskaźnika NIM w okresie pokryzysowym (w obu przypadkach ich wzrost powodował spadek prawdopodobieństwa wycofania się banku zagranicznego z roli inwestora strategicznego w polskiej spółce zależnej).

Podsumowanie

Decyzje o wycofaniu się z kraju goszczącego w dużej mierze są determinowane czynnikami makroekonomicznymi, regulacyjno-prawnymi i sytuacją finansową banku zagranicznego, jednakże istotny wpływ odgrywa również model biznesowy oraz efektywność funkcjonowania kontrolowanych przez nich spółek zależnych. Próba identyfikacji czynników, które sprzyjały podjęciu przez banki zagraniczne decyzji o opuszczeniu polskiego rynku bankowego, wskazuje, że wczesne decyzje były odpowiedzią na bieżące potrzeby kapitałowe banków zagranicznych, a sprzedaż objęła spółki zależne charakteryzujące się w okresie przedkryzysowym wysoką, lecz zmienną rentownością i niestabilnym modelem finansowania, natomiast na wzrost prawdopodobieństwa zmian własnościowych w okresie późniejszym wpływ miała przede wszystkim niższa efektywność, szczególnie zaś niższa marża odsetkowa. Analiza wydaje się zatem potwierdzać hipotezę, że stabilny i efektywny model działania, wprowadzony w okresie przedkryzysowym, był czynnikiem sprzyjającym stabilności zaangażowania banków zagranicznych, jednak mała liczebność próby badawczej ogranicza możliwość uogólnienia wniosków.

Bibliografia

- Allen F., Beck T., Carletti E., Lane P.R., Schoenmaker D., Wagner W., *Cross-Border Banking in Europe: Implications for Financial Stability and Macroeconomic Policies*, CEPR, London 2011.
- Bonin J.P., Louie D., *Did Foreign Banks "Cut and Run" or Stay Committed to Emerging Europe During the Crises?*, BOFIT Discussion Paper 31, 2015.
- Claessens S., Horen N. van, *The impact of the global financial crisis on banking globalization*, IMF Working Paper WP/14/197, 2014.
- Epstein R., *When do foreign banks 'cut and run'? Evidence from West European bail-outs and East European markets*, "Review of International Political Economy" 2014, Vol. 21(4),
DOI: <https://doi.org/10.1080/09692290.2013.824913>.
- Frey R., Kerl C., *Multinational banks in the crisis: Foreign affiliate lending as a mirror of funding pressure and competition on the internal market*, "Journal of Banking and Finance" 2015, Vol. 50, **DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2014.06.005>**.
- Haselmann R., Wachtel P., Sobott J., *Credit institutions, ownership and bank lending in transition economies*, [w:] T. Beck, B. Casu (eds.), *The Palgrave Handbook of European Banking*, Palgrave Macmillan UK, 2016.
- Hryckiewicz A., Kowalewski O., *Why Do Foreign Banks Withdraw from Other Countries?*, "International Finance" 2011, Vol. 14(1), **DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2362.2011.01275.x>**.
- Lista 50 największych banków w Polsce*, „Bank”, 2005–2011.
- Tschoegl A., *Financial crises and the presence of foreign banks*, Wharton Financial Institutions Center, Working Paper 03-35, 2003.

Foreign Banks in Poland: Determinants of Their Presence Stability in the Post-Crisis Period

The global financial crisis, followed by the Eurozone crisis, resulted in the changes in strategies of foreign banks active in Polish banking sector, which decided to reorganise the network of their branches and subsidiaries established in Central and East European countries. The aim of this paper was to identify the determinants of exit decisions taken by foreign banks operating in Poland, focusing on bank-level characteristics of their Polish subsidiaries. The research hypothesis states that the exit decisions were influenced not only by the financial distress of foreign banks, but also by the success of business model implemented in host country in pre-crisis period, and banks which obtained sustainable loan growth, financed from balanced and safe local sources, maintained their presence. In order to verify the hypothesis, the banks operating in Poland were divided into three groups, depending on the stability of their mother bank engagement, for which the comparative analysis and logit models were employed. The results confirmed that early exit decisions, motivated by the capital needs of foreign banks, affected subsidiaries with high but unstable profitability and unbalanced financing model before the crisis. In the second stage, the probability of the ownership changes was increased mainly by underperformance, especially lower net interest margin.

Banki zagraniczne w Polsce – czynniki wpływające na stabilność ich zaangażowania w okresie pokryzysowym

Kryzys finansowy (a szczególnie kryzys w strefie euro, który po nim nastąpił) spowodował zmianę strategii niektórych banków zagranicznych działających w Polsce, które zaczęły podejmować decyzje o reorganizacji sieci oddziałów i spółek zależnych w krajach ESW. Celem artykułu jest identyfikacja czynników, które sprzyjały podjęciu decyzji o wyjściu banków zagranicznych z polskiego rynku bankowego, przy czym skupiono się wyłącznie na cechach charakteryzujących ich spółki zależne, pomijając wpływ czynników makroekonomicznych. Postawiono hipotezę badawczą, że wpływ na stabilność zaangażowania miała nie tylko bieżąca sytuacja banków zagranicznych, ale także sukces modelu biznesowego przyjętego w okresie przedkryzysowym, a banki, które wdrożyły strategię zrównoważonego wzrostu kredytów oraz zbilansowanego i bezpiecznego finansowania działalności, utrzymały swoją obecność na polskim rynku. W celu weryfikacji hipotezy badawczej banki działające w Polsce podzielono na trzy grupy. Uwzględniając stabilność zaangażowania banku zagranicznego, będącego ich spółką-matką, zastosowano dla nich analizę porównawczą oraz modele logitowe. Wyniki potwierdziły, że wczesne decyzje o wycofaniu z polskiego rynku bankowego były odpowiedzią na bieżące potrzeby kapitałowe banków zagranicznych, a sprzedaż objęła spółki zależne charakteryzujące się w okresie przedkryzysowym wysoką, lecz zmienną rentownością i niestabilnym modelem finansowania. Na wzrost prawdopodobieństwa zmian własnościowych w okresie późniejszym miała wpływ przede wszystkim niższa efektywność, szczególnie zaś niższa marża odsetkowa.